

Aleg. 28.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z wnioskami względem zmiany niektórych ustępów uchwały Wysokiego Sejmu z 29. Maja 1875, odnoszącej się do terytoryalnego podziału całego kraju na okręgi Sądów powiatowych.

WYSOKI SEJMIE!

Na posiedzeniu z dnia 29. Maja 1875 wydał Wysoki Sejm w myśl §. 2. ustawy z 11. Czerwca 1868 Nr. 59 dz. u. p. opinię Swoją w przedmiocie podziału terytoryalnego całego kraju na okręgi Sądów powiatowych.

C. k. Prezydium Namiestnictwa zawiadomiło Wydział krajowy dnia 8. Stycznia 1876 do L. 707, iż Pan Minister sprawiedliwości postanowił ograniczyć się na razie na wykonaniu IV. ustępu powyższej uchwały Sejmowej, o czém zdaliśmy sprawę w zeszłoroczném sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego.

Przeciw temu postanowieniu Pana Ministra wniósł Wydział krajowy dnia 22. Września 1876 do L. 15.718 przedstawienie do Pp. Ministrów sprawiedliwości i spraw wewnętrznych tej treści, ażeby powyższa uchwała Wysokiego Sejmu nietylko w IV. ustępie, lecz w całości wykonaną została.

W skutek tego otrzymał Wydział krajowy dnia 9. Listopada 1876 do L. 30.093 odpowiedź Pana Ministra sprawiedliwości, zawierającą zapewnienie, iż Pan Minister nie zamierzał nigdy ograniczać się tylko na IV. ustępie rzezonęj uchwały, lecz dąży do tego, ażeby wszelkie, jako potrzebne lub stósowne uznane zmiany w podziale kraju na okręgi Sądów powiatowych przeprowadzone zostały drogą sukcesywnego postępowaniu, a to według pewnego porządku co do pojedynczych ustępów powyższej uchwały Sejmowej.

Otóż traktowania e. k. władz rządowych w tej mierze są jeszcze do tej chwili w toku i wedle pisma e. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 5. Czerwca 1877. L. 4.200, nie zapadła jeszcze ostateczna decyzja Panów Ministrów sprawiedliwości i spraw wewnętrznych.

W témsamém piśmie z dnia 5. Czerwca 1877 L. 4.200 uwiadomiono nas, iż e. k. Rząd nie może przychylić się na razie do przeniesienia siedziby Starostwa ze Skalatu do Grzymałowa, jak tego żądała uchwała

Wysokiego Sejmu z dnia 29. Maja 1875, ponieważ faktyczne i fiskalne stosunki przemawiają za zatrzymaniem tego Starostwa w dotychczasowej siedzibie.

Skreśliwszy stan obecny rokowań z c. k. Rządem, pozwalamy sobie donieść Wysokiej Izbie, iż w przeciągu roku 1876. wniosły niektóre gminy do Wydziału krajowego reklamacye swe przeciwko przyłączeniu ich do tych sądów powiatowych, do których przydzieliła je uchwała Wysokiego Sejmu z 29. Maja 1875.

Reklamacye te są następujące:

1) Gmina Łukanowice z przyległościami Isep, Nakle i Zawodzie, uprasza, ażeby pozostawiono te miejscowości tak jak dotąd, przy Sądzie powiatowym w Wojniczcu, dokąd mają najbliżej, gdzie mają swoją parafię i zrosły się od dawna wszystkimi interesami z Wojniczczem, podczas gdy od Tarnowa, dokąd w sądowych sprawach przydzielone być mają, oddziela je bystra rzeka Dunajec;

2. Gmina Polanka wielka domaga się, ażeby przydzielono ją do Sądu powiatowego w Wadowicach, gdyż tam jęj znacznie bliżej i składniej, niż do Sądu w Oświęcimie i do daleko odległej siedziby Starostwa w Białej;

3. Gminy Rzepiennik Biskupi i Rzepiennik Strzyżewski, należące dotąd do Sądu w Gorlicach a które do nowego Sądu w Bieczu przydzielone być miały, upraszają, ażeby przyłączono je do Sądu powiatowego w Ciężkowicach, dokąd mają najbliżej a skąd również mają łatwość dostania się koleją żelazną do siedziby Starostwa w Grybowie;

4. Gmina Haczów, która do Sądu powiatowego w Krośnie przydzieloną być miała, uprasza usilnie, ażeby pozostawiono ją tak jak dotąd, przy Sądzie powiatowym w Brzozowie, gdyż górską rzeką Morwawa, przez którą żaden most nie wiedzie, utrudnia komunikacyą do Krosna, a Haczów zrosł się już od dawna wszystkimi swymi interesami z Brzozowem;

5. Gmina Krzemienna, która do nowego Sądu w Dynowie przydzieloną być miała, uprasza, by należała do Sądu powiatowego w Brzozowie, gdyż jęj to będzie najdogodniej;

6. Należące dotąd do Sądu powiatowego Birczańskiego gminy Hroszówka, tudzież Jabłonica ruska, domagają się usilnie, ażeby przydzielono je do Sądu powiatowego w Brzozowie, dokąd mają najbliżej i gdzie ich pociągają wszystkie interesa, podczas gdy nie ich nie łączy z Birczą a szczególnie do siedziby Starostwa w Dobromilu mają ośm lub dziewięć mil ciężkiej drogi górzystej;

7. Należące dotąd do Sądu Birczańskiego gminy Hłomeza, Łodzina, Dobra szlachecka, Dobra rustykalna, Lachawa, Kreców, Ulucz, Brzezawa, Dobrzanka i Rozpucie, upraszają, ażeby przyłączono je do Sądu powiatowego w Sanoku, gdzie miałyby oraz siedzibę Starostwa i co byłoby im najdogodniej, gdyż nie ich nie wiąże z Birczą i z Dobromilem, a odległość ich od Dobromila jest bardzo wielka i po uciążliwej drodze górzystej;

8. Gminy Smieczna i Princenthal, które do Sądu powiatowego w Staręjsoli przydzielić miano, upraszają, ażeby pozostawiono je tak jak dotąd przy Sądzie powiatowym w Dobromilu, gdzie miałyby oraz siedzibę swego Starostwa;

9. Gminy Pomorzany, Kalne, Żabin, które do Sądu powiatowego w Złoczowie przydzielić miano, proszą, by je pozostawiono tak jak dotąd, przy Sądzie powiatowym w Zborowie, dokąd mają najbliżej i gdzie uczęszczają na targi i jarmarki.

Na te podania zarządził Wydział krajowy jak najdokładniejsze zbadanie rzeczy a mianowicie zasięgnął w każdym pojedynczym wypadku tak uchwały Rady gminnej w odnośnej miejscowości jak też zdania dotyczących Rad powiatowych.

Badania te wykazały, iż prawie wszystkie Rady gminne przystąpiły do powyższych prośb, a tylko Rada gminna w Brzezawie — pomimo kilkunastu nalegań — nie złożyła dotąd żadnego oświadczenia; zaś Rady gminne w Dobrzance i Rozpuciu uchwały 20. Grudnia 1876, iż pragną pozostać tak jak dotąd, przy Sądzie powiatowym Birczańskim i Starostwie w Dobromilu.

Wydział krajowy nadmienienia, że gmina Dobrzanka leży w istocie bardzo blisko do Birczy a jeszcze bliżej do Birczy leży gmina Brzezawa, dlatego też należałoby pozostawić obydwie te miejscowości przy Sądzie powiatowym Birczańskim.

Z wyjątkiem przeto gmin Brzezawy i Dobrzanki, uwzględnia Wydział krajowy w swych wnioskach wszystkie powyż wykazane prośby od 1 do 9 włącznie, a w szczególności także i pierwotną prośbę gminy Rozpucie, która podpisała zbiorową prośbę (L. W. kr. 24479/1876) o wyłączenie ze Starostwa Dobromińskiego i przydzielenie do Starostwa Sanockiego a to wyraźnie z tym dodatkiem: „iż przystępuje do tej prośby zbiorowej w skutek uchwały Rady gminnej w Rozpuciu z dnia 24. Sierpnia 1876.“ —

Powody Wydziału krajowego są następujące:

Należy w ogóle uwzględniać w tej sprawie wyraźne prośby gmin, przez ich reprezentacye powięte, co ile takowym ze względów publicznych żadne przeszkody na zawadzie nie stoją; w szczególności zaś co do punktu 7go nadmienić trzeba, iż w skutek przeniesienia siedziby Starostwa z Birczy do Dobromila, przydzielenie gmin Hłomecza, Łodzina, Dobra szlachecka i rustykalna, Ulucz, Lachawa, Kreców i **Rozpucie**, do Sądu powiatowego w Sanoku i do Starostwa Sanockiego, stało się bezwzględnie potrzebnem, ponieważ gminy te grawitują bezwarunkowo do Sanoka o 3 lub najwyżej 4 mile dobrej drogi krajowej odległego, gdzie się odbywają liczne targi i jarmarki i panuje znaczny ruch handlowy; podczas gdy siedziba Starostwa w Dobromilu jest od tych gmin na 8 lub 9 mil bardzo uciążliwej drogi górzystej oddaloną i żadne stosunki nie wiążą te gminy ani z Birczą ani też z Dobromilem.

W szczególności gminy Lachawa i Kreców pociągają za sobą gminę Rozpucie, która leży tuż obok Tyrawy wołoskiej a to przy samej drodze krajowej do Sanoka wiodącej; cała odległość z Rozpucia do Sanoka wynosi tylko 21 kilometrów, to jest 3 mile niespełna, zaś Lachawa i Kreców nie mogą nawet inaczej, jak tylko na Rozpucie podążać do Sanoka.

Otóż to położenie geograficzne i korzyść oczywista powodują nami, iż gminę Rozpucie — pomimo powtórnej a przeciwniej uchwały Rady gminnej tamże z 20. Grudnia 1876 — proponujemy przydzielić do Sądu powiatowego w Sanoku, co też leży niezawodnie w dobrze zrozumianym interesie tej gminy.

Wreszcie dodajemy, iż Sąd powiatowy w Birczy, który według uchwały Wysokiego Sejmu z 29. Maja 1875 obejmować miał w sobie 60 miejscowości, przez utratę tych ośmiu gmin, tudzież Hroszówki i Jabłonicy ruskiej ad 6), nie będzie wcale zbyt uszczuplonym.

Oprócz powyż wspomnianych reklamacji gmin pojedynczych, podnieść musi Wydział krajowy sprawę przydzielenia gminy Kozłówek w Starostwie Rzeszowskiem leżącą.

Uchwała Wysokiego Sejmu z 29. Maja 1875 pozostawiła miejscowości: Wiśniowę, Jazowę, Kalembinę, Niewodnę, Szufnarową i Korzuchów — przy Sądzie Frysztackim, a wyłączyła gminę Kozłówek z okręgu Sądu Frysztackiego i przyłączyła do Sądu powiatowego w Strzyżowie, który leży w obrębie Starostwa Rzeszowskiego.

W roku 1876 wniosły gminy i obszary dworskie w Wiśniowie, Jazowej, Kalembinie, Niewodnej, Szufnarowej, Korzuchowie i **Kozłótku**, do Wysokiego Sejmu petycję o przyłączenie ich do Starostwa w Jaśle, którą to petycję odstąpił Wysoki Sejm uchwałą z dnia 1. Kwietnia 1876 c. k. Rządowi do uwzględnienia w myśl ich żądania.

W myśl przeto tej ostatniej uchwały z 1. Kwietnia 1876 należałoby zmienić uchwałę Wysokiego Sejmu z 29. Maja 1875 a to w tym punkcie:

iż Kozłówek pozostać ma tak jak dotąd, przy Sądzie powiatowym we **Frysztaku**; gdyż Kozłówek nie uzalał się wcale, iż przynależy do Sądu Frysztackiego, lecz wnosił tylko reklamację przeciwko dotychczasowemu przyłączeniu go do Starostwa Rzeszowskiego i upraszał o przydzielenie go do Starostwa w Jaśle.

Otóż Sąd powiatowy Frysztacki powinien wedle uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 29. Maja 1875 leżeć w obrębie Starostwa Jasielskiego a zatem Kozłówek trzeba pozostawić przy Sądzie we Frysztaku, dokąd ma w istocie daleko bliżej, niż do Strzyżowa.

Z tych powodów Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm Królestwa Galicyi i Lodomerji wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem zmienia niektóre ustępy swojej uchwały z dnia 29. Maja 1875, objawiającej C. k. Rządowi opinię względem terytoryalnego podziału całego kraju na okręgi sądów powiatowych, a to w punktach następujących:

1. Gmina Łukanowice z przyległościami: Isep, Nakle, i Zawodzie (vel Zarodzie ad Łukanowice) ma być pozostawioną tak jak dotąd, przy okręgu c. k. Sądu powiatowego w Wojniczcu i Starostwa w Brzesku;

2. Gminę Polanka wielka należy wyłączyć z okręgu Sądu powiatowego Oświęcimskiego i Starostwa w Białej a przydzielić do okręgu Sądu powiatowego w Wadowicach i do tamtejszego Starostwa;

3. Gminę Rzepiennik Biskupi i gminę Rzepiennik Strzyżewski należy wyłączyć z okręgu Sądu powiatowego w Gorlicach i tamtejszego Starostwa a przydzielić do Sądu powiatowego w Ciężkowicach i do Starostwa w Grybowie;

4. Gmina Kozłówek, należąca dotąd do okręgu Sądu powiatowego we Frysztaku i do Starostwa Rzeszowskiego, ma być i nadal pozostawioną przy Sądzie powiatowym Frysztackim a zatem przydzieloną być ma do Starostwa Jasielskiego;

5. Gmina Haczów w Starostwie Brzozowskiem ma być i nadal pozostawioną przy okręgu Sądu powiatowego w Brzozowie;

6. Gminę Krzemienna należy wyłączyć z okręgu Sądu powiatowego w Dubiecku i przyłączyć do okręgu Sądu powiatowego w Brzozowie, tudzież do tamtejszego Starostwa;

7. Gminę Hroszówka (vel Hruszówka), tudzież gminę Jabłonica ruska, należy wyłączyć z okręgu Sądu powiatowego w Birczy, tudzież przydzielić do okręgu Sądu powiatowego w Brzozowie i do tamtejszego Starostwa;

8. Gminy: Hłomecza (vel Hłumcza), Łodzina, Dobra szlachecka, Dobra rustykalna, Ulucz, Lachawa, Kreców i Rozpucie, należy wyłączyć z okręgu Sądu powiatowego w Birczy a przydzielić do Sądu powiatowego w Sanoku i do Starostwa Sanockiego;

9. Przynależące dotąd do Starostwa w Starémieście gminy Smereczna i Princenthal należy pozostawić tak jak dotąd, przy okręgu Sądu powiatowego w Dobromilu i przydzielić do Starostwa Dobromilskiego;

10. Gminy Pomorzany, Kalne, Żabin, w Starostwie Złoczowskiem, należy pozostawić tak jak dotąd, przy okręgu Sądu powiatowego w Zborowie.

II. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby terytoryalny podział całego kraju na okręgi Sądów powiatowych, w myśl uchwały Sejmu z 29. Maja 1875 i niniejszej zmiany téjże uchwały, jak najrychlej w życie wprowadził.

Z Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 12. Czerwca 1877 r.

Przewodniczący :
Oktaw Pietruski r. w.
Członek Wydziału krajowego.

Sprawozdawca :
Waleryan Podlewski r. w.
Członek Wydziału krajowego.